

солнца. Наблюдение над астрономами показало, что большинство наименований являются моноксемами. Аналитические названия представлены преимущественно атрибутивными словосочетаниями. Засвидетельствовано явление лексической номинации (на уровне слова и словосочетания). Интерпретация некоторых астрономов исследуемого восточностепного говора через призму других украинских диалектных ландшафтов показала, что для многих понятий, связанных с наименованием астрообъектов, в разных ареалах украинского этноязыкового пространства выявлены общие названия, которым свойственны фонетические, морфемные и семантические отличия.

Ключевые слова: украинские восточностепные говоры, астрономинация, астролексика, сема, манифестант.

Dvoriankin V., Onyshchenko Yu. Astronomination in the Dialects of Bilmanka Village of Kuibushev District of Zaporiz'ka Region.

The article gives a broad outline of astrovocabulary used in a newly formed Ukrainian eastern steppe dialect in the village of Bilmanka of Kuibushev District of Zaporiz'ka Region situated on the border of eastern steppe and lower Dnieper dialect continuums. The authors analyze nominations of definite celestial stars, i. e. names of stars, constellations as well as the names related to lunar phases, appearance and disappearance of the sun. Thorough observation of the astronoms testifies to the fact that most part of the names in question prove to be monolexemes. Analytical names are mostly presented by attributive word combinations. The authors reveal the phenomenon of lexical nomination both on word and word combination level. The interpretation of eastern steppe dialect astronoms through the alembic of other Ukrainian dialect landscapes denotes that a great number of nouns related to the names of objects in various areas of Ukrainian ethno-lingual space reveals common names that have certain phonetic, morpheme and semantic differences.

Key words: Ukrainian eastern steppe dialects, astronomination, astrovocabulary, seme, manifestant.

Ростислав Коваль
(Львів)

УДК 615.825.001.4

ЗАПОЗИЧЕННЯ В ТЕРМІНОЛОГІЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

У статті розглянуто функціонування запозичень в термінології реабілітації французької та української мов. Встановлено, що у французькій терміносистемі реабілітації найбільша кількість термінів запозичена з англійської та німецької мов. У свою чергу, в терміносистемі реабілітації української мови вживаються запозичення з англійської, французької та італійської мов. Домінування англійських термінів в якості запозичених у зазначених мовах пояснюємо динамічним розвитком реабілітації, а також медицини загалом, в англомовних країнах (США, Великобританія, Канада) у ХХ та ХХІ століттях, що, відповідно, також вплинуло на інтенсивний розвиток термінологічного апарату цієї галузі. У французькій та українській мовах запозичення використовуються для найменування різноманітних порушень і травм, методів реабілітації, вправ на відновлення, медичних апаратів (зокрема, протезів), а також тестів для визначення функціонального стану організму. Запозичення в термінології реабілітації повинні відповідати потребам як термінотворців, так і фахівців зазначеної галузі. Проблема відбору національного або запозиченого терміна на позначення певного поняття у реабілітації залишається актуальною та потребує подальших досліджень.

Ключові слова: термін, запозичення, реабілітація, французька мова, українська мова.

Постановка проблеми. У наш час питання про запозичення у термінології набуло особливого значення, зважаючи на посилення міжнародного характеру наукових досліджень й активізацію термінів-інтернаціоналізмів [5, с. 14]. Термінотворці більшості країн світу прагнуть у сучасних умовах обміну інформацією поєднати елементи як інтернаціональності терміносистем (для полегшення міжнародного спілкування), так і національної самобутності [3, с. 119].

Запозичення – це звук, морфема, слово або його окреме значення, фразеологізм, синтаксична конструкція, перенесені з однієї мови в іншу, а також сам процес подібного

перенесення [12, с. 194]. Запозичені слова не сприймаються мовцями як чужорідний елемент і не потребують пояснення щодо форми і значення.

Розглянемо також визначення іншомовних слів. Отож, це слова з інших мов, які, на відміну від запозичених слів, не засвоєні повністю мовою, що їх запозичила, усвідомлюються мовцями як чужорідні й зберігають ознаки свого походження. Іншомовні слова з часом у зв'язку з набуттям ними популярності засвоюються усіма носіями запозичаючої мови. Це поступово перетворює їх на запозичені слова [12, с. 230]. У нашому дослідженні мова піде про терміни, котрі спочатку були іншомовними словами, а згодом почали сприйматися як запозичення.

Запозичення розглядаємо у термінології як об'єктивний і неминучий фактор її еволюції. Однак вони доцільні тільки тоді, коли відповідають життєвим потребам і засвоюються, не порушуючи національної специфіки терміносистеми [8, с. 6].

Наукова термінологія – вище породження людської думки, притім національної за своїми витоками, міжнародної за своїм поширенням серед різних народів світу. Саме в термінології закодована історія й культура народу [8, с. 6]. Розбудова термінологічних систем є визначальним фактором у розвитку наукового стилю в усьому його професійному розмаїтті [8, с. 7].

Кияк Т. Р. зазначає, що французька та англійська мови серед усіх інших європейських мов стали, фактично, найбільшими донорами у новітній історії європейських мов, через те, що вони засвоїли латинську лексику в досить великому обсязі. У ХХ столітті на зміну французькій мові поступово прийшла мова англійська, яка протягом останніх десятиліть набула дуже широкої популярності та майже повністю витіснила французьку мову з міжнародного спілкування [3, с. 116].

Смушинська І. В. говорить про те, що французька мова, як будь-яка сучасна європейська мова, є багатою на терміни, вона має розвинену терміносистему, яка формувалася протягом багатьох століть, починаючи з XVI століття, яке і вважається датою зародження французької термінології [11]. Ми припускаємо, що терміносистема реабілітації у французькій мові фактично розпочала свій розвиток з кінця XVIII століття, коли доктор Клеман-Жозеф Тиссо (Clément-Joseph Tissot; 1747-1826) з міста Безансон (Besançon) у Франції в 1780 році написав працю «Медична та хірургічна гімнастика або дослідження про користь руху або різноманітних вправ для тіла і відпочинку на лікування захворювань» («Gymnastique médicale et chirurgicale ou essai sur l'utilité du mouvement ou des différents exercices du corps et du repos dans la cure des maladies») [15]. Протягом XIX століття у Франції починають створюватися спеціалізовані заклади для корекції різноманітних фізичних та психічних порушень. Найбільша розбудова терміносистеми реабілітації відбулася протягом ХХ століття і на сьогоднішній день продовжується, що зумовлено об'єктивними причинами, пов'язаними зі швидким розвитком її засобів та методів, новітніх технологій лікування та функціонального відновлення, впровадженням у використання надсучасних протезів та інших технічних засобів, котрі дозволяють замінити, наприклад, втрачену кінцівку чи орган, котрий не може нормально функціонувати.

Реабілітація – це процес, «метою якого є запобігання інвалідності під час лікування захворювання і допомога хворому у досягненні максимальної фізичної, психічної, професійної, соціальної та економічної повноцінності, на яку він буде здатний в межах існуючого захворювання» [7, с. 17]. Професор Клод Амоне (Claude Hamonet) з Франції у своїй статті «Aux origines de la réadaptation» говорить про те, що іменник «réadaptation» вперше з'являється у словнику *Le nouveau petit Robert* у 1897 році, а дієслово «réadapter» у 1899 році [13]. Професор Володимир Мухін пише, що вперше визначення терміну «реабілітація» дав Франц Йозеф Ріттер фон Бус у 1903 році у книзі «Система загального догляду за бідними» [7, с. 11].

До термінології реабілітаційної галузі ми відносимо терміни, котрі зафіксовані у відповідних галузевих словниках у французькій та українській мовах. У статті [16] ми знаходимо наступну інформацію: «La réadaptation constitue un domaine vaste et complexe qui embrasse toutes les facettes d'un être humain ayant des déficiences. Une grande quantité de mots sont nécessaires à sa description, mots qui doivent être choisis, définis et décrits», тобто «Реабілітація є різнобічною та складною галуззю, котра охоплює усі проблеми неповносправної людини. Велика кількість слів є необхідною для того, щоб її описати, слів, котрі повинні бути відібрані, чітко визначені та описані» [переклад наш].

Що ж стосується термінології реабілітації в українській мові, ми вважаємо за доцільне починати відлік її розвитку від 1991 року, що пов'язано зі здобуттям Україною незалежності, адже історія формування української наукової мови – це постійне переборення політичних перешкод і заборон [8, с. 21]. Саме тоді з'являються перші галузеві тлумачні словники українською мовою, у ВНЗ створюються кафедри фізичної реабілітації, відбуваються міжнародні конференції, котрі сприяють науковій комунікації, впроваджуються іноземні методи комплексного відновлення пацієнтів. Через війну на сході України з'являється величезна кількість неповносправних людей, що, на превеликий жаль, є вагомим фактором розвитку як реабілітації, так і її термінологічного апарату.

Пиріг Л. А. наголошує на тому, що функціонування української мови на етапах підготовки медичних кадрів, у практичній діяльності медиків, у медичній науці – запорука формування і збереження національної ідентичності членів наймасовішої (поруч з освітянами) професійної корпорації українського суспільства [9, с. 175]. Мухін В. М. говорить про те, що фахівець з фізичної реабілітації, який закінчив вищий навчальний заклад із фізичного виховання і спорту, добирає засоби і форми лікувальної фізичної культури, розробляє методiku застосування фізичних вправ на ранніх етапах лікування, планує і виконує програму подальшого функціонального відновлення і дієздатності хворого, виявляє і розширює резервні можливості організму, тренує його і готує до фізичних навантажень на роботі й у побуті, повертає до активної участі у житті суспільства [7, с. 18]. Усі перелічені завдання вимагають від цього фахівця відповідного володіння термінологічним апаратом реабілітації. Зазначені фактори актуалізують необхідність дослідження функціонування запозичень у термінології реабілітації французької та української мов.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Медичну термінологію української мови та її підсистеми вивчали у своїх працях Л. Пиріг, В. Німчук, І. Чепіга, Р. Стецюк, Т. Лепеха, Н. Місник, Н. Цісар та інші. Терміносистему реабілітації французької мови аналізували Жак Моне (Jacques Monet), Моріс Блуен (Maurice Blouin), Мішель Дюфур (Michel Dufour), Мішель Гедда (Michel Gedda), Марі-Оділь Фраттіні (Marie-Odile Frattini), Жерар Зрібі (Gérard Zribi), Домінік Пуپی-Фонтен (Dominique Pourée-Fontaine).

Мета статті полягає в дослідженні функціонування запозичень в термінології реабілітації французької та української мов. Вона передбачає вирішення наступних завдань: а) відбір термінів-запозичень з галузевих словників французької та української мов; б) виявлення шляхів проникнення запозичень в термінологію реабілітації у французькій та українській мовах; в) визначення ролі запозичень в сучасній термінології реабілітації зазначених мов та проблем, пов'язаних з їх функціонуванням.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спочатку проаналізуємо запозичення в термінології реабілітації у французькій мові. Як відомо, латинська та грецька мови слугували основою сучасної медичної термінології, котра стала базою для термінології реабілітації. Наше дослідження ми сконцентруємо на запозиченнях з інших мов для того, щоб показати їхній вплив на термінологію реабілітації у французькій та українській мовах.

Отож, з словників [2, 4, 6, 10, 14, 17] нами були відібрані терміни-запозичення на позначення понять реабілітації, котрі ми поділили на декілька умовних груп. В окремих випадках ми вважаємо за доцільне навести до терміна відповідне тлумачення, котре, з огляду на відсутність галузевих перекладних словників, сприятиме точнішому розумінню суті самого поняття.

До першої групи у французькій мові ми відносимо терміни на позначення порушень, патологій і травм: «*freezing*» (m) / «*blocage soudain, imprévisible et transitoire de la motricité volontaire observé dans le syndrome parkinsonien*» / «*akinésie (f) paroxystique*» – «*напоксизмальна акінезія*»; «*burn-out*» (m) / «*usure (f) des personnes (f, pl)*» – «*емоційне вигорання*»; «*locked-in syndrom*» / аббревіатура «*LIS*» / «*syndrome (m) de verrouillage (m)*» / «*coma (m) vigil*» – «*псевдокома*»; «*drop-attack*» (m) – «*синкопальний вертебральний синдром*»; «*whiplash*» (m) / «*coup (m) du lapin (m)*» – «*травма спини, шиї, хребта від раптового різкого руху*»; «*tennis-elbow*» / «*épicondylite (f) latérale*» / «*tennis arm*» – «*тенісний лікоть*» / «*запалення суглобової капсули ліктьового суглобу*»; «*golf-elbow*» / «*épicondylite (f) médiale*» – «*медіальний*

епікондиліт» / «*лікоть гольфіста*»; «*steppage*» (m) – «*степаж*» / «*хода перонеальна*». Усі терміни запозичено з англійської мови.

До другої групи ми зараховуємо терміни на позначення методів реабілітації та вправ на відновлення: «*extracorporeal shock wave therapy*» / аббревіатура «*ESWT*» / «*lithotritie*» (f) – «*ударно-хвильова терапія*» / «*літотрипсія*»; «*clapping*» (m) – «*метод масажу, котрий використовується при ураженні органів дихання для кращого відходження мокротиння*»; «*cardio-training*» – «*сукупність фізичних вправ, спрямованих на покращення роботи серцево-судинної системи*»; «*nursing*» (m) / «*prise en charge globale, médicale, infirmière et kinésithérapique, d'un sujet ne pouvant se suffire, dépendant d'une aide humaine*» – «*догляд за хворим*»; «*empowerment*» – «*рух, спрямований на підвищення соціального статусу неповносправних людей*»; «*counstraint induced movement therapy*» / аббревіатура «*CIMT*» / «*technique de sollicitation motrice d'un membre supérieur (ou d'une main) lésé par immobilisation (orthèse, gant de contention, etc.) de l'autre membre supérieur valide*» – «*обмеження функціонування здорової руки*» (з метою розроблення паретичної руки); «*computer-assisted motivating rehabilitation*» / аббревіатура «*CAMR*» / «*utilisation de jeux informatiques à piloter à l'aide d'un joystick ou d'un volant télécommandé pour inciter le patient à utiliser la main du côté hémiplégique*» – «*використання джойстика у відеоіграх з метою розроблення функціонування ураженої кінцівки*»; «*stretching*» (m) – «*комплекс вправ на розтягнення м'язів*»; «*interval training*» / «*travail (m) en fractionné*» / «*travail (m) intermittent*» – «*інтервальні тренування*»; «*taping*» – «*тейпування*». Усі терміни запозичено з англійської мови. У словнику [14] зафіксовані також запозичення з німецької «*terrainkur*» (від французького «*terrain*» (m) – місцевість та німецького «*Kur*» (f) – лікування) – «*теренкур*» / «*лікування дозованою ходьбою*» та нідерландської «*snoezelen*» / «*approche éducative faisant appel aux stimuli et aux sensations physiques des enfants et adultes handicapés mentaux graves ou polyhandicapés, voire aux déments*» – «*снузелен*» / «*контрольована мультисенсорна стимуляція*».

Третю умовну групу становлять терміни для найменування різноманітних медичних приладів та апаратів: «*feeder*» (m) – «*підтримувач передпліччя*»; «*hot-pack*» (m) – «*зігріваючий пакет*»; «*cold-pack*» (m) – «*охолоджуючий пакет*»; «*stepper*» (m) – «*степер*»; «*standing-up*» / «*verticalisateur*» (m) – «*вертикалізатор*» / «*стендер*»; «*medicin'ball*» – «*медицинбол*». Усі терміни запозичено з англійської. Маємо також запозичення з німецької: «*Kondylen bettung Münster*» / аббревіатура «*KBM*» / «*type de prothèse tibiale à appui condylien mise au point à Münster (Allemagne)*» – «*протез ноги*» (розроблений в місті Мюнстер, Німеччина).

Перш, ніж перейти до останньої групи, котра охоплює терміни на позначення тестів для визначення функціонального стану організму, зазначимо, що значна їх частина з'явилася спочатку в англійській мові (цей факт пов'язуємо з розвитком реабілітації в англійських країнах), і вони є ґрунтовно описаними в книзі «Шкалы, тесты и опросники в медицинской реабилитации» (2002). Отож, наведемо декілька прикладів: «*shuttle walk test*» / аббревіатура «*SWT*» / «*test de la navette*» / «*course-navette*» – «*шатл-тест*»; «*Roland and Morris Disability questionnaire*» / «*échelle d'auto-évaluation fonctionnelle d'un lombalgique*» – «*анкета Роланда-Морріса*» (стосується болю у поясниці); «*neck disability index*» / «*échelle d'auto-évaluation fonctionnelle d'un cervicalgique*» / «*index de déficience du cou*» – «*індекс порушення життєдіяльності при болях в шиї*»; «*break-test*» / «*test visant à évaluer la force d'un muscle ou groupe musculaire*» – «*тест на визначення сили м'яза або певної групи м'язів*»; «*Rivermead motor assessment*» / аббревіатура «*RMA*» / «*échelle d'évaluation des capacités motrices d'un sujet de moins de 65 ans victime d'accident vasculaire cérébral*» – «*оцінка рухових можливостей людей віком до 65 років після порушення мозкового кровообігу*». Усі терміни запозичено з англійської мови.

Тепер розглянемо запозичення в термінології реабілітації української мови, застосувавши аналогічний поділ на умовні групи. До першої ми відносимо терміни на позначення різноманітних порушень. Отож, з французької українська мова запозичила: «*coqueluche*» (f); «*grippe*» – «*грип*»; «*tik*» – «*тіс*» (m); «*ramoll*» / «*фізично або розумово немічна людина*» – «*рамоллі*» (m, f); «*cretinisme*» – «*кретинізм*»; з італійської: «*carantini*» / «*сукупність адміністративних і медико-санітарних заходів, за допомогою яких запобігають*

поширенню інфекційних хвороб людини, а також знищують вогнище інфекції 2.санітарний пункт для огляду осіб, суден і товарів, що прибувають з місцевостей, де є епідемія» – «*quarantena*» (f) від «*quaranta giorni*» – «сорок днів».

Другу умовну групу становлять терміни на позначення методів реабілітації. У цьому випадку маємо запозичення з французької: «*напронаж*» / «форма роботи деяких лікувально-профілактичних закладів, яка полягає в проведенні профілактичних і оздоровчих заходів, санітарно-освітньої роботи вдома» – «*patronage*» (m); «*масаж*» – «*massage*» (m); з німецької: «*курорт*» – «*Kurort*» (m).

До третьої групи відносимо терміни для найменування різноманітних медичних приладів та апаратів. Зустрічаємо запозичення з французької: «*буж*» / «інструмент для дослідження та розширення трубчастих органів людини» – «*bougie*» (f); «*корсет*» – «*corset*» (m); «*кувез*» / «апарат для зігрівання недоношених дітей» – «*couveuse*» (f); «*лонгета*» / «пов'язка з гіпсу, яка забезпечує нерухомість зламаних кісток кінцівок» – «*longuette*» (f); «*тампон*» – «*tampon*» (m); «*турнік*» – «*tourner*» / «вертити, обертати»; «*турнік*» / «інструмент, яким затискують судини для спинення кровотечі» – «*tourniquet*» (m); «*бандаж*» – «*bandage*» (m); «*бювет*» – «*buvette*» (f); «*компрес*» – «*compresse*» (f); «*пандус*» – «*pente (f) douce*»; з англійської: «*експандер*» – «*expander*»; «*тренаж*» / «тренування, а також сам комплекс вправ для тренування в чому-небудь» – «*train*»; з німецької: «*шприц*» – «*Spritze*» (f); зі шведської: «*рибстул*» / «*гімнастична стінка*» – «*ribbstol*».

Терміни для найменування тестів складають останню групу. Маємо запозичення з англійської: «*тест*» – «*test*»; «*скрінінг*» / «масовий профілактичний огляд населення з метою виявлення захворювань на ранній стадії» – «*screening*»; «*тредміл тест*» / «метод діагностики ішемічної хвороби серця» – «*treadmill test*», де «*treadmill*» – «бігова доріжка»

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Проведений аналіз запозичень у термінології реабілітації французької та української мов дозволяє нам зробити наступні висновки: (1) У французькій терміносистемі реабілітації найбільша кількість запозичених термінів походить з англійської та німецької мов. В українській терміносистемі реабілітації зафіксовані запозичення з англійської, французької та італійської мов. Домінування англійської мови як основного донора для термінології реабілітації у мовах, які ми досліджували, пояснюємо динамічним розвитком реабілітації в англійських країнах протягом ХХ та ХХІ століть. (2) У переважній більшості випадків, запозичені терміни використовуються для найменування порушень і травм, методів реабілітації та відновлення, апаратів, а також тестів для визначення функціонального стану організму. Запозичений термін повинен повною мірою відповідати потребам певної терміносистеми та критеріям, котрі ставлять фахівці зазначеної галузі. (3) Однією з найбільших проблем, пов'язаних з аналізом термінології реабілітації в цілому у мовах, котрі ми аналізували, є відсутність перекладного словника. Саме тому, в окремих випадках, нам доводилося вдаватися до громіздкого пояснення певного терміна для того, щоб краще зрозуміти його значення. Що ж стосується тлумачних словників, котрі охоплюють термінологію реабілітації французької мови, вони не можуть у повній мірі задовольнити наші потреби хоча б тому, що не є доступними широкому загалу франкомовних та україномовних фахівців. Тому першочерговим завданням видається укладення перекладного словника, до роботи над котрим повинні долучитися як філологи, так і фахівці з реабілітації. Перспективи подальших наукових розвідок стосуватимуться роботи над відповідним словником, котрий сприятиме кращій науковій комунікації у галузі реабілітації. Також потрібно розглянути явище синонімії серед запозичень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белова А. Н. Шкалы, тесты и опросники в медицинской реабилитации / Белова А. Н., Щепетова О. Н. – М. : Антидор, 2002. – 440 с.
2. Дубогай О. Д. Основні поняття і терміни оздоровчої фізичної культури та реабілітації / Дубогай О. Д., Ткачук А. М., Костікова С. Д., Єфімов А. О. – Луцьк : Надстир'я, 1998. – 100 с.
3. Д'яков А. С. Основи термінотворення: Семант. та соціолінгвіст. аспекти / Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. – К. : Вид. дім «КМ Academia», 2000. – 218 с.
4. Козырева О. В. Физическая реабилитация. Лечебная физическая культура. Кинезитерапия: учеб. слов.-справ. / О. В. Козырева, А. А. Иванов. – М. : Сов. спорт, 2010. – 278 с.

5. Кочан І. Динаміка і кодифікація термінів з міжнародними компонентами у сучасній українській мові: монографія / Кочан І. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 519 с.
6. Кравченко А. І. Медико-біологічна та реабілітаційна термінологія для студентів спеціальностей «Фізична реабілітація», «Фізична культура». Навчальний посібник / Кравченко А. І., Лянной Ю. О., Купина В. В. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2002. – 212 с.
7. Мухін В. М. Фізична реабілітація: підручник / В. М. Мухін. – 3-тє вид., переробл. та доповн. – К. : Олімп. л-ра, 2009. – 448 с. : іл.
8. Панько Т. І. Українське термінознавство: Підручник / Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. – Львів : Світ, 1994. – 216 с.
9. Пиріг Л. А. Українська мова в медицині: минуле і сучасність // Українська термінологія і сучасність : збірник наукових праць / Відп. ред. В. Л. Іващенко. – К. : Інститут української мови НАНУ, 2013. – Вип. ІХ. – С. 175-181.
10. Словник іншомовних слів / за ред. О. С. Мельничука. – К. : Головна редакція Української Радянської Енциклопедії, 1977. – 775 с.
11. Смуцинська І. В. Сучасний французький термін: основні характеристики і проблеми відтворення українською мовою. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://philology.knu.ua/files/library/movni_i_konceptualni/48/38.pdf
12. Українська мова : Енциклопедія / Редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблюк М. П. та ін. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана, 2004. – 824 с. : іл.
13. Aux origines de la réadaptation / Claude Hamonet. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.handicap-schweiz.ch/fra/info/images/docs/readaptation.pdf>
14. Dufour Michel. Dictionnaire de kinésithérapie et réadaptation / Michel Dufour, Michel Gedda. – Paris : Maloine, 2007. – 582 p.
15. La carrière mouvementée d'un officier de santé: Clément-Joseph Tissot (1747-1826) / Alain Gérard. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.biusante.parisdescartes.fr/sfhm/hsm/HSMx1974x008x003/HSMx1974x008x003x0453.pdf>
16. La réadaptation / Maurice Blouin, Luz Elvira Vallejo Echeverri. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cirrie.buffalo.edu/encyclopedia/pdf/es/la_rehabilitacion.pdf
17. Zribi Gérard. Dictionnaire du handicap. 7e édition / Gérard Zribi, Dominique Poupée-Fontaine. – Rennes : Presses de l'EHESP, 2011. – 349 p.

Коваль Р. Заимствования в терминологии реабилитации.

В статье рассмотрено функционирование заимствований в терминологии реабилитации французского и украинского языков. Установлено, что во французской терминосистеме реабилитации наибольшее количество терминов заимствовано из английского и немецкого языков. В свою очередь, в терминосистеме реабилитации украинского языка используются заимствования из английского, французского и итальянского языков. Доминирование английских терминов в качестве заимствованных в указанных языках объясняем динамичным развитием реабилитации, а также медицины в целом, в англоязычных странах (США, Великобритания, Канада) в XX и XXI веках, что, соответственно, также повлияло на интенсивное развитие терминологического аппарата этой отрасли. Во французском и украинском языках заимствования используются для наименования различных нарушений и травм, методов реабилитации, упражнений на восстановление, медицинских аппаратов (в частности, протезов), а также тестов для определения функционального состояния организма. Заимствования в терминологии реабилитации во французском и украинском языках являются целесообразными, когда они соответствуют требованиям как терминотворителей, так и специалистов данной отрасли. Проблема отбора национального или заимствованного термина для обозначения определенного понятия в реабилитации остается актуальной и требует дальнейших исследований.

Ключевые слова: термин, заимствование, реабилитация, французский язык, украинский язык.

Koval R. Loan words in the Terminology of Physical Rehabilitation.

This article considers the functioning of loan words in physical rehabilitation (PR) terminology of the French and Ukrainian languages. It has been determined that a great number of terms used in French PR language were borrowed from English and German, while a great number of terms used in Ukrainian PR language were borrowed from English, French and Italian. The dominance of English loan words in comparison with the other terms lies in the fact that rehabilitation as well as medicine, in general, underwent dynamic development in English-speaking countries (USA, Great Britain and Canada) during the XX and XXI centuries. This process has an impact on intensive terminology enrichment within this field. In both French and Ukrainian languages loan words are used to nominate different types of impairments and traumas, methods of rehabilitation, rehabilitation exercises, medical apparatus (e.g. prosthetic appliance) as

well as special tests to reveal the level of organism functioning. The usage of loan words should meet the needs of both terminologists and specialists of PR field. The issue concerning the usage of either national or a loan word to denote a PR term is very actual and needs further research.

Key words: term, loan word, physical rehabilitation, French, Ukrainian.

Статтю рекомендовано до друку
кандидатом філологічних наук,
доцентом кафедри французької філології
Львівського національного університету імені Івана Франка
Н.Я. Стрілець-Запотічною

Ірина Метелюк
(Рівне)

УДК 811.161.2'373:821.161.2-1.09

АВТОРСЬКІ НАЗВИ ЕМОЦІЙ ТА ПОЧУТТІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ ХХ-ХХІ СТОРІЧ: ЛЕКСИКОГРАФІЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

Стаття присвячена проблемам лексикографічної інтерпретації авторських назв емоцій та почуттів в українській поезії ХХ – ХХІ сторіч. Описано теоретичні принципи лексикографування okazіональних одиниць в «Словнику індивідуально-авторських найменувань із семами 'емоція', 'почуття' в українській поезії ХХ – ХХІ сторіч». Схарактеризовано лексикографічні параметри опису неологічної лексики: кількісний, нормативний, акцентуаційний, граматичний, ілюстративний, порівняльний, бібліографічний, шрифтовий. Розкрито словотвірний потенціал індивідуально-авторських назв емоцій та почуттів. З'ясовано найбільш репрезентативні лексико-граматичні класи інновацій. Визначено перспективи подальшого лексикографічного опрацювання новотворів.

Ключові слова: авторський лексичний новотвір, інновація, контаміновані утворення, лексикографія, найменування емоцій та почуттів, okazіональний словотвір, тематична група, українська поезія ХХ – ХХІ ст., юкстапозит.

Постановка наукової проблеми та її значення. Найбільш рухливою частиною мови є лексика, оскільки вона перебуває у “відкритому” стані, тобто постійно поповнюється інноваціями різноманітних тематичних груп (далі – ТГ), що зумовлює потребу їх подальшого лексикографування. Відтак уможлиблюється аналіз okazіональної лексичної номінації в українському поетичному словнику на певному хронологічному зрізі.

Аналіз останніх досліджень. Проблемам лексикографічного опису ТГ інновацій, зокрема назв осіб, присвячено праці А. М. Архангельської, К. В. Брітікової, Г. М. Вокальчук, В. В. Максимчука, Ю. П. Маслової та ін. Як слушно зауважив О. А. Стишов, «інноваційні одиниці ТГ утворено переважно для заповнення лакун у різних терміносферах, тобто вони слугують збагаченню і розширенню словникового складу насамперед наукового стилю. Поява аналізованих неолексем зумовлена комунікативно-прагматичними цінностями, потребами спілкування, самим життям народу» [11, с. 11].

Окрім того, у вигляді додатків до дисертаційних робіт А. Адах (Рівне, 2008), Н. Гаврилук (Рівне, 2010), В. Максимчука (Острог, 2014), О. Семенюк (Рівне, 2015) подано узагальнений матеріал про ТГ назв осіб, одиниць релігійно-християнської тематики, номінацій небесних світил, хронологічних відтинків, явищ природи, індивідуально-авторських флоро- і зоолексем тощо.

Однак у письменницькій неографії досі не схарактеризовано основні теоретичні принципи лексикографування okazіональних авторських одиниць на позначення емоцій і почуттів. **Поставлена мета** передбачає виконання таких завдань: описати лексикографічні параметри опису авторської неологічної лексики; з'ясувати найбільш репрезентативні частиномовні класи інновацій, які містять у структурному складі семи ‘емоція’ та ‘почуття’; розкрити специфіку словотвірного потенціалу авторських назв емоцій та почуттів в українській поезії ХХ – ХХІ сторіч; визначити перспективи подальшого лексикографічного опису аналізованих найменувань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Пропонований «Словник індивідуально-авторських найменувань із семами 'емоція', 'почуття' в українській поезії ХХ – ХХІ сторіч»